

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2023. gada 12. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – Noteikumi, kas valsts tiesībās reglamentē prasības par zaudējumu atlīdzību par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem – Direktīva 2014/104/ES – 5. un 6. pants – Pierādījumu izprasišana – Konkurences iestādes lietas materiālos esošie pierādījumi – Eiropas Komisijā notiekoša procedūra par konkurences tiesību normu pārkāpumu – Valstī notiekoša tiesvedība saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību, kura attiecas uz to pašu pārkāpumu – Nosacījumi attiecībā uz pierādījumu izprasišanu

Lietā C-57/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Nejvyšší soud* (Augstākā tiesa, Čehijas Republika) iesniegusi ar 2020. gada 16. decembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 1. februārī, tiesvedībā

RegioJet a.s.

pret

České dráhy a.s.,

piedaloties

Česká republika, Ministerstvo dopravy,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], N. Vāls [*N. Wahl*] (referents) un J. Pasers [*J. Passer*],

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre: M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 3. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *RegioJet a.s.* vārdā – *O. Doležal, advokāt,*

* Tiesvedības valoda – čehu.

- *České dráhy a.s.* vārdā – *J. Kindl, S. Mikeš* un *K. Muzikář, advokāti*,
 - Grieķijas valdības vārdā – *K. Boskovits*, pārstāvis,
 - Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *F. Sclafani, avvocato dello Stato*,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *B. Ernst, P. Němečková* un *C. Zois*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2022. gada 5. maija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem (OV 2014, L 349, 1. lpp.), 5. panta 1. un 4. punktu, 6. panta 5. punkta a) apakšpunktu, kā arī 6. panta 7. un 9. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, kurā *RegioJet a.s.* vērsas pret *České dráhy a.s.* par pierādījumu izprasīšanas lūgumu, ko *RegioJet* ir iesniegusi saistībā ar prasību atlīdzināt kaitējumu, kas šai sabiedrībai esot nodarīts *České dráhy* pretkonkurences darbību dēļ.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula (EK) Nr. 1/2003

- 3 Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 7. un 21. apsvērumā ir noteikts:

“(7) [Savienības] konkurences noteikumu piemērošanā būtisku lomu spēlē valstu tiesas. Izšķirot strīdus starp privātpersonām, tās aizstāv subjektīvās tiesības saskaņā ar [Savienības] tiesību aktiem, piemēram, piešķirot kompensāciju par zaudējumiem tiem, kas cietuši no pārkāpumiem. Šajā ziņā valstu tiesu loma papildina dalībvalstu konkurences iestāžu lomu. Tādēļ tām pilnībā jāļauj piemērot [LESD 101. un 102.] pantu.

[..]

(21) Konsekvence konkurences noteikumu piemērošanā arī nosaka vajadzību pēc tā, ka jāizveido pasākumi sadarbībai starp dalībvalstu tiesām un [Eiropas] Komisiju. Minētais attiecas uz visām dalībvalstu tiesām, kas piemēro [LESD 101. un 102.] pantu, neatkarīgi no tā, vai piemēro šos noteikumus tiesas prāvās starp privātpersonām vai, rīkojoties sabiedrības

interesēs vai kā apelācijas tiesas. Jo īpaši valstu tiesām jābūt iespējām prasīt Komisijai informāciju vai atzinumu par jautājumiem, kas saistīti ar [Savienības] konkurences tiesību aktu piemērošanu. [..]”

4 Šīs regulas 2. pantā “Pierādīšanas pienākums” ir noteikts:

“Jebkuros valstu vai [Savienības] tiesas procesos [LESD 101. un 102.] panta piemērošanai [LESD 101.] panta 1. punkta vai [102.] panta pārkāpuma pierādīšanas pienākums ir pusei vai iestādei, kas norāda uz iespējamo pārkāpumu. [..]”

5 Minētās regulas 5. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“Dalībvalstu konkurences iestādēm ir pilnvaras piemērot [LESD 101. un 102.] pantu atsevišķos [individuālos] gadījumos. Šim nolūkam tās pēc savas iniciatīvas vai uz sūdzības pamata var pieņemt lēmumus, ar kuru:

- pieprasa izbeigt pārkāpumu,
- nosaka pagaidu pasākumus,
- pieņem saistības,
- uzliek soda naudas, periodiskus soda maksājumus vai jebkādu citu sodu, kas paredzēts to valstu tiesību aktos.

Ja, pamatojoties uz konkurences iestāžu rīcībā esošo informāciju, netiek izpildīti aizlieguma nosacījumi, tās līdzīgi var lemt, ka rīcībai no to puses nav pamata.”

6 Šīs pašas regulas III nodaļa attiecas uz lēmumiem, kurus Komisija pieņem, piemērojot LESD 101. un 102. pantu. Šie lēmumi var izpausties kā pārkāpuma atklāšana un izbeigšana (7. pants), pagaidu pasākumu noteikšana (8. pants), lēmumi, ar kuriem tiek noteiktas saistības (9. pants) un, visbeidzot, LESD 101. un 102. panta nepiemērojamības konstatācija (10. pants).

7 Regulas Nr. 1/2003 11. panta “Sadarbība starp Komisiju un dalībvalstu konkurences iestādēm” 1. un 6. punktā ir paredzēts:

“1. Komisija un dalībvalstu konkurences iestādes ciešā sadarbībā piemēro [Savienības] konkurences noteikumus.

[..]

6. Lietas izskatīšanas uzsākšana, ko veic Komisija, lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar III nodaļu, atbrīvo dalībvalstu konkurences iestādes no to kompetences piemērot [LESD 101. un 102.] pantu. Ja dalībvalsts konkurences iestāde jau darbojas lietā, Komisija uzsāk lietas izskatīšanu vienīgi pēc konsultēšanās ar šo valsts konkurences iestādi.”

8 Šīs regulas 16. pantā “Vienāda [Savienības] konkurences tiesību aktu piemērošana” ir noteikts:

“1. Ja valstu tiesas atbilstoši [LESD 101. vai 102.] pantam lemj par līgumiem, lēmumiem vai darbībām, uz kurām jau attiecas Komisijas lēmums, tās nevar pieņemt lēmumus, kuri ir pretrunā ar Komisijas pieņemto lēmumu. Tām arī jāizvairās no to lēmumu pieņemšanas, kas var būt

pretrunā ar lēmumu, kuru iecerējusi Komisija tādu lietu izskatīšanā, ko tā uzsākusi. Lai to panāktu, valstu tiesa var izvērtēt, vai jāaptur tās tiesas procesi. Šis pienākums neierobežo tiesības un pienākumus, ko paredz [LESD 267.] pants.

2. Ja dalībvalstu konkurences iestādes atbilstoši [LESD 101. vai 102.] pantam lemj par līgumiem, lēmumiem vai darbībām, uz kurām jau attiecas Komisijas lēmums, tās nevar pieņemt lēmumus, kuri ir pretrunā ar Komisijas pieņemto lēmumu.”

Regula (EK) Nr. 773/2004

- 9 Komisijas Regulas (EK) Nr. 773/2004 (2004. gada 7. aprīlis) par lietas izskatīšanu saskaņā ar [LESD 101. un 102. pantu], ko vada Komisija (OV 2004, L 123, 18. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Komisijas 2008. gada 30. jūnija Regulu (EK) Nr. 622/2008 (OV 2008, L 171, 3. lpp.), 2. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Komisija par lietas izskatīšanas ierosināšanu ar nolūku pieņemt lēmumu atbilstoši Regulas (EK) Nr. 1/2003 III nodaļai var lemt jebkurā laikā, tomēr ne vēlāk par dienu, kurā tā izdod sākotnējo vērtējumu, kā noteikts minētās regulas 9. panta 1. punktā, paziņojumu par iebildumiem vai lūgumu pusēm izteikt savu ieinteresētību piedalīties izlīguma apspriešanā, vai dienu, kurā tiek publiskots paziņojums saskaņā ar minētās regulas 27. panta 4. punktu, atkarībā no tā, kura diena ir agrāk.”

Direktīva 2014/104

- 10 Saskaņā ar Direktīvas 2014/104 6., 15., 21., 23. un 25.–28. apsvērumu:

“(6) Lai garantētu efektīvu privāttiesisko izpildi civiltiesiskām prasībām un efektīvu publiski tiesisko īstenošanu no konkurences iestāžu puses, abiem šiem mehānismiem ir jābūt mijiedarbībā, tādējādi nodrošinot konkurences noteikumu maksimālu efektivitāti. Saskaņotā veidā ir jāregulē abu tiesību izpildes veidu koordinācija, piemēram, saistībā ar kārtību, kādā ir pieejami konkurences iestāžu rīcībā esošie dokumenti. [..]

[..]

(15) Pierādījumi ir svarīgs elements, lai celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasības par Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumiem. Tomēr, tā kā tiesvedībai konkurences tiesību jomā ir raksturīga informācijas asimetrija, ir lietderīgi nodrošināt, ka prasītājiem ir tiesības panākt, lai tiktu izprasīti pierādījumi, kuri ir būtiski to prasījumam, neliekot tiem precizēt konkrētās pierādījumu vienības. Lai nodrošinātu pušu procesuālo tiesību vienlīdzību, minētajiem līdzekļiem zaudējumu atlīdzināšanas prasībās vajadzētu būt pieejamiem arī atbildētājiem, dodot iespēju tiem lūgt, lai minētie prasītāji atklāj pierādījumus. Valstu tiesām vajadzētu arī spēt izprasīt pierādījumus no trešām personām, tostarp publiskām iestādēm. Ja valsts tiesa vēlas izprasīt pierādījumus no Komisijas, ir piemērojams Savienības un dalībvalstu lojālas sadarbības princips, kas minēts LES 4. panta 3. punktā, un Regulas [..] Nr. 1/2003 15. panta 1. punkts par pieprasījumiem sniegt informāciju. Ja valstu tiesas izprasa pierādījumus no publiskas iestādes, piemēro tiesiskās un administratīvās sadarbības principus saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem.

[..]

(21) Lai Komisija un valstu konkurences iestādes varētu efektīvi un konsekventi piemērot LESD 101. un 102. pantu, visā Savienībā ir jābūt kopējai pieejai attiecībā uz to pierādījumu atklāšanu, kuri ir iekļauti konkurences iestādes lietas materiālos. Pierādījumu atklāšana nedrīkstētu nepamatoti mazināt konkurences iestādes veiktās konkurences tiesību aktu izpildes efektivitāti. [..]

[..]

(23) Noteikums ievērot samērīgumu būtu rūpīgi jāizvērtē, ja pierādījumu atklāšana rada risku, ka, norādot, kādi dokumenti veido lietas materiālus, varētu tikt izjaukta konkurences iestādes izmeklēšanas stratēģija vai negatīvi ietekmēta uzņēmumu sadarbība ar konkurences iestādēm. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai nepieļautu “informācijas makšķerēšanu” – nekonkretizētu vai pārlietu plašu tādas informācijas meklēšanu, par kuru maz ticams, ka tā ir būtiska procedūrā iesaistītajām pusēm. Tādēļ pierādījumu izprasišanas lūgums nebūtu uzskatāms par samērīgu, ja tiek prasīts vispārēji atklāt dokumentus, kuri atrodas konkurences iestādes materiālos un attiecas uz noteiktu lietu, vai vispārēji atklāt dokumentus, kurus kāda puse iesniegusi konkrētas lietas kontekstā. Šādi plaši formulēti pierādījumu izprasišanas lūgumi nebūtu saderīgi arī ar pieprasītāja pienākumu pēc iespējas precīzāk un šaurāk norādīt pierādījumu elementus vai pierādījumu kategorijas.

[..]

(25) Izņēmums saistībā ar pierādījumu izprasišanu būtu jāattiecina uz tādu izprasišanu, kas nepamatoti traucētu izmeklēšanu, kuru konkurences iestāde turpina veikt saistībā ar Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu pārkāpumu. Tādēļ informācija, kuru konkurences iestāde sagatavojusi procedūrā par Savienības vai valsts konkurences tiesību aktu izpildi un nosūtījusi minētās procedūras pusēm (piemēram, iebildumu paziņojums) vai kuru sagatavojis tās dalībnieks (piemēram, atbildes uz konkurences iestādes informācijas pieprasījumiem, liecinieku liecības), prasībās par zaudējumu atlīdzināšanu būtu atklājama tikai pēc tam, kad konkurences iestāde ir slēgusi procedūru, piemēram, pieņemot lēmumu saskaņā ar Regulas [..] Nr. 1/2003 5. pantu vai III nodaļu, kas nav lēmumi [izņemot lēmumus] par pagaidu pasākumiem.

(26) Iecietības programmas un izlīguma procedūras ir svarīgi rīki Savienības konkurences tiesību aktu publiski tiesiskajai īstenošanai, jo tie veicina konkurences tiesību aktu nopietnāko pārkāpumu atklāšanu, efektīvu saukšanu pie atbildības un sodu piemērošanu. [..] Lai nodrošinātu uzņēmumu gatavību arī turpmāk brīvprātīgi vērsties pie konkurences iestādēm ar liecībām, ko sniedz saskaņā ar iecietības programmām vai izlīguma iesniegumiem, uz šādiem dokumentiem nebūtu jāattiecina pierādījumu izprasišana. [..]

(27) Ar šajā direktīvā paredzētajiem noteikumiem par to dokumentu izprasišanu, kas nav liecības saskaņā ar iecietības programmu un izlīguma iesniegumi, nodrošina, ka cietušajām personām tomēr ir pietiekami daudz citu iespēju iegūt pieeju būtiskajiem pierādījumiem, kas tām nepieciešami, lai sagatavotu savas prasības par zaudējumu atlīdzināšanu. Balstoties uz prasītāja lūgumu, valstu tiesām vajadzētu spēt pašām piekļūt tiem dokumentiem, par kuriem atsaucas uz izņēmumu, lai pārliecinātos, vai to saturs nepārsniedz šajā direktīvā noteikto saskaņā ar iecietības programmu sniegto liecību un izlīguma iesniegumu definīciju. Jebkura satura daļa, uz ko minētās definīcijas neattiecas, būtu atklājama, ievērojot attiecīgos nosacījumus.

- (28) Valstu tiesām vajadzētu spēt jebkurā laikā saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzināšanu izprasīt pierādījumus, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras (“iepriekšpastāvējusi informācija”).”
- 11 Saskaņā ar Direktīvas 2014/104 2. panta 17. punktu ar “iepriekšpastāvējušo informāciju” saprot visus pierādījumus, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras, – neraugoties uz to, vai šāda informācija atrodas konkurences iestādes lietas materiālos vai ne.
- 12 Šīs direktīvas 5. pantā “Pierādījumu izprasīšana” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka procedūrā, kas saistīta ar zaudējumu atlīdzināšanas prasību Savienībā, pēc prasītāja lūguma, kurš iesniedzis argumentētu pamatojumu ar pamatoti pieejamiem faktiem un pierādījumiem, kas ir pietiekami, lai pamatotu tā zaudējumu atlīdzināšanas prasījuma ticamību, valstu tiesas var atbildētājam vai trešai personai izprasīt būtiskos pierādījumus, kuri ir to rīcībā, ievērojot šajā nodaļā paredzētos nosacījumus. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas pēc atbildētāja pieprasījuma var izprasīt būtiskos pierādījumus arī no prasītāja vai trešās personas.

[..]

2. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas var izprasīt konkrētus pierādījumu elementus vai attiecīgas pierādījumu kategorijas, kas argumentētajā pamatojumā definētas tik precīzi un tik šauri, cik iespējams uz pamatoti pieejamu faktu pamata.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas pierādījumu izprasīšanu veic samērīgā apmērā. Lai noteiktu, vai puses lūgums izprasīt pierādījumus ir samērīgs, valstu tiesas apsver visu attiecīgo pušu un trešo personu likumīgās intereses. Tās jo īpaši apsver:

- a) apmēru, kādā prasījums vai aizstāvība ir pamatota ar pieejamajiem faktiem un pierādījumiem, kas attaisno lūgumu izprasīt pierādījumus;
- b) pierādījumu izprasīšanas apjomu un izmaksas, īpaši attiecīgajām trešām personām, tostarp, lai novērstu vispārēju informācijas meklēšanu, par ko maz ticams, ka tā ir būtiska procedūrā iesaistītajām pusēm;
- c) to, vai pierādījumi, kas tiek izprasīti, ietver konfidenciālu informāciju, īpaši par trešām personām, un kārtību, kas paredzēta šādas konfidenciālas informācijas aizsardzībai.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesām ir pilnvaras izprasīt pierādījumus, kuri satur konfidenciālu informāciju, ja tās uzskata, ka tie ir būtiski attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasību. Dalībvalstis nodrošina, ka, izprasot šādu informāciju, valstu tiesu rīcībā ir efektīvi pasākumi šādas informācijas aizsardzībai.

5. Uzņēmumu intereses izvairīties no zaudējumu atlīdzināšanas prasībām pēc konkurences tiesību aktu pārkāpuma nav uzskatāmas par interesēm, kas ir aizsargājamās.

[..]

8. Neskarot 4. un 7. punktu un 6. pantu, šis pants dalībvalstīm neliedz saglabāt vai ieviest noteikumus, kas paredz pierādījumu plašāku atklāšanu.”

13 Minētās direktīvas 6. pantā “Konkurences iestādes lietas materiālos iekļautu pierādījumu izprasīšana” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasību nolūkā gadījumos, kad valstu tiesas izdod rīkojumu par konkurences iestādes lietas materiālos iekļautu pierādījumu izprasīšanu, papildus 5. pantam piemēro šo pantu.

[..]

4. Novērtējot informācijas izprasīšanas rīkojuma samērīgumu, valstu tiesas saskaņā ar 5. panta 3. punktu apsver arī:

a) vai lūgums ir konkrēti formulēts attiecībā uz to dokumentu raksturu, priekšmetu vai saturu, kuri iesniegti konkurences iestādei vai atrodas šādas konkurences iestādes lietas materiālos, nevis iesniegts kā vispārīgi formulēts pieteikums saistībā ar dokumentiem, kuri iesniegti konkurences iestādei;

b) vai puse, kas izprasa informāciju, to dara saistībā ar valsts tiesā celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasību; un

c) saistībā ar 5. un 10. punktu vai pēc konkurences iestādes lūguma saskaņā ar 11. punktu – vajadzību garantēt konkurences tiesību aktu efektīvu publiski tiesisko izpildi.

5. Valstu tiesas var izprasīt turpmāk minētās pierādījumu kategorijas tikai pēc tam, kad konkurences iestāde, pieņemot lēmumu vai citā veidā, ir slēgusi [pabeigusi] savu procedūru:

a) informācija, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām;

b) informācija, kuru konkurences iestāde ir sagatavojusi un pusēm nosūtījusi saskaņā ar savu procedūru; un

c) izlīguma iesniegumi, kas ir atsaukti.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasību nolūkā valstu tiesas nevienā brīdī nevar no puses vai trešās personas izprasīt nevienu no turpmāk minētajām pierādījumu kategorijām:

a) liecības saskaņā ar iecietības programmu; un

b) izlīguma iesniegumi.

7. Prasītājs var iesniegt pamatotu lūgumu, lai valsts tiesa piekļūst 6. punkta a) vai b) apakšpunktā minētajiem dokumentiem tikai nolūkā nodrošināt, ka to saturs atbilst 2. panta 16. un 18. punktā dotajām definīcijām. Veicot šādu novērtējumu, valstu tiesas var lūgt tikai kompetentas konkurences iestādes palīdzību. Attiecīgo pierādījumu autoriem var būt arī iespēja tikt uzklausi. Valsts tiesa nekādā gadījumā neļauj pārējām pusēm vai trešām personām piekļūt minētajiem pierādījumiem.

8. Ja 6. punkts attiecas tikai uz dažām prasīto pierādījumu daļām, pārējās to daļas – atkarībā no kategorijas, kurai tās pieder, – tiek izsniegtas saskaņā ar attiecīgajiem šā panta punktiem.

9. Attiecībā uz konkurences iestādes lietas materiālos esošajiem pierādījumiem, kuri neietilpst nevienā no šajā pantā minētajām kategorijām, pierādījumu izprasīšanas rīkojumu zaudējumu atlīdzināšanas prasībām var izdot jebkurā laikā, neskarot šo pantu.

[..]

11. Ciktāl konkurences iestāde vēlas izklāstīt savu viedokli par izprasīšanas lūguma samērīgumu, tā pēc savas iniciatīvas var iesniegt apsvērumus valsts tiesai, kurai lūdz izdot izprasīšanas rīkojumu.”

14 Direktīvas 2014/104 22. pantā “Piemērošana laikā” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts pasākumi, kas pieņemti, ievērojot 21. pantu, lai izpildītu šīs direktīvas materiālos noteikumus, netiek piemēroti ar atpakaļejošu spēku.

2. Dalībvalsts nodrošina, ka jebkuri valsts pasākumi, kas pieņemti, ievērojot 21. pantu, un kas nav 1. punktā minētie, netiek piemēroti zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, kas valsts tiesā celtas pirms 2014. gada 26. decembra.”

Čehijas tiesības

Likums Nr. 143/2001

15 *Zákon č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže* (Likums Nr. 143/2001 par konkurences aizsardzību), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 143/2001”), 1. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tas “organizē konkurences aizsardzību preču un pakalpojumu tirgū [...] pret jebkādu praksi, kas kavē, ierobežo, izkropļo vai apdraud konkurenci”.

16 Likuma Nr. 143/2001 21.ca panta 2. punktā būtībā ir noteikts, ka dokumentus un informāciju, kas sagatavota un iesniegta valsts konkurences iestādes administratīvā procesa vajadzībām, valsts iestādēm var iesniegt tikai pēc tam, kad valsts konkurences iestāde ir pabeigusi izmeklēšanu vai arī pieņēmusi galīgo lēmumu par administratīvā procesa pabeigšanu.

Likums Nr. 262/2017

17 *Ar Zákon č. 262/2017 Sb. o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže* (Likums Nr. 262/2017 par zaudējumu atlīdzināšanu konkurences jomā; turpmāk tekstā – “Likums Nr. 262/2017”) Čehijas Republikas tiesību sistēmā ir transponēta Direktīva 2014/104.

18 Šī likuma 2. panta 2. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka ar konfidencialitātes pienākumu aizsargātā konfidenciālā informācija tostarp ir “speciāli administratīvā procesa vajadzībām [valsts] konkurences iestādē vai tās uzraudzības veikšanai iesniegti apliecinājoši dokumenti un informācija”.

- 19 No minētā likuma 10. panta 1. punkta būtībā izriet, ka pirms tiesvedības saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību par zaudējumiem, ko ir radījis konkurences ierobežojums, uzsākšanas palātas priekšsēdētājs pēc tā lietas dalībnieka lūguma, kurš ir cēlis šo prasību un kurš ar pārliecību, kas atbilst pieejamajiem faktiskajiem apstākļiem, pierāda savu tiesību uz zaudējumu, kas ir radīti ar konkurences ierobežojumu, atlīdzināšanu ticamību, un ja tas ir nepieciešams un samērīgs prasītāja tiesību uz zaudējumu atlīdzības īstenošanai, izdod rīkojumu izprasīt noteiktus dokumentus, kas ļauj gūt informāciju par situāciju, no personām, kuru rīcībā tie ir.
- 20 Šī likuma 15. panta 4. punktā ir noteikts, ka “pienākums sniegt 2. panta 2. punkta c) apakšpunktā minēto konfidenciālo informāciju var tikt noteikts ne agrāk kā pēc tam, kad konkurences iestādes lēmums par administratīvā procesa pabeigšanu ir kļuvis galīgs”.
- 21 Likuma Nr. 262/2017 16. panta 1. punkta c) apakšpunktā būtībā ir noteikts, ka tad, ja ir iesniegts pieteikums par piekļuvi valsts konkurences iestādes lietas materiālos iekļautajiem dokumentiem, kas satur konfidenciālu informāciju, palātas priekšsēdētājs pārbauda, vai to izprasīšana neapdraud tiesiskā regulējuma konkurences jomā efektīvu piemērošanu. No šī panta 3. punkta izriet, ka dokumentus, kas satur konfidenciālu informāciju, var izprasīt tikai pēc tam, kad valsts konkurences iestāde ir pabeigusi izmeklēšanu vai arī pieņēmusi galīgo lēmumu par administratīvā procesa pabeigšanu.
- 22 Saskaņā ar šī likuma 18. panta 1. punktu palātas priekšsēdētājs saskaņā ar minētā likuma 10. un 16. pantā paredzētajiem nosacījumiem var izdot rīkojumu izprasīt pierādījumus arī pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas.
- 23 Šī paša likuma 27. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tiesvedībā saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību tiesai ir saistošs citas tiesas – *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* (Konkurences aizsardzības birojs, turpmāk tekstā – “*ÚOHS*”) – un Komisijas lēmums par konkurences ierobežojuma esamību un personu, kas par to ir atbildīga.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 24 2012. gada 25. janvārī *ÚOHS* pēc savas ierosmes uzsāka administratīvo procesu par iespējamu *České dráhy* – Čehijas valsts dzelzceļa pārvadātāja – veiktu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.
- 25 2015. gadā *RegioJet* – uzņēmums, kas tostarp piedāvā pasažieru dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumus maršrutā Prāga–Ostrava (Čehijas Republika), – cēla prasību pret *České dráhy* par zaudējumu atlīdzību *Městský soud v Praze* (Prāgas pilsētas tiesa, Čehijas Republika), lūdzot atlīdzināt kaitējumu, kas esot radies šīs sabiedrības rīcības dēļ, kura – kā tiek apgalvots – ir pretrunā konkurences tiesību normām.
- 26 2016. gada 10. novembrī Komisija nolēma uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru saskaņā ar Regulas Nr. 773/2004 2. panta 1. punktu, lai izvērtētu, vai pastāv plēsonīgas cenas, kuras *České dráhy* esot piemērojusi saistībā ar pasažieru dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu Čehijas Republikā un it īpaši maršrutā Prāga–Ostrava (lieta Nr. AT.40156 – *Czech Rail*).
- 27 2016. gada 14. novembrī *ÚOHS* apturēja administratīvo procesu, tomēr formāli to nepabeidza, pamatojoties uz to, ka Komisija pati bija uzsākusi procedūru, kas no materiāltiesiskā viedokļa attiecās uz tām pašām darbībām kā tās, kuras ir administratīvā procesa priekšmets.

- 28 2017. gada 11. oktobrī *RegioJet* saistībā ar savu prasību par zaudējumu atlīdzību iesniedza dokumentu izprasīšanas lūgumu atbilstoši Likuma Nr. 262/2017 noteikumiem. *RegioJet* tostarp lūdza izprasīt dokumentus, attiecībā uz kuriem tā uzskatīja, ka tie ir *České dráhy* rīcībā, it īpaši pārskatus par posteņiem un izziņas par sabiedrisko dzelzceļa transportu, kā arī par šīs sabiedrības komerciālās darbības grāmatvedību.
- 29 Pamatojoties uz Likuma Nr. 143/2001 21.ca panta 2. punktu, *ÚOHS* norādīja, ka pieprasītos dokumentus, kas bija tās rīcībā administratīvajā procesā, nav iespējams izsniegt līdz šī administratīvā procesa galīgai pabeigšanai. Papildus tā norādīja, ka citi pieprasītie dokumenti ietilpst tādu dokumentu kategorijā, kas veido saskanīgu dokumentu kopumu, un atteicās tos izsniegt, pamatojoties uz to, ka tas varot mazināt konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanas politikas efektivitāti.
- 30 2018. gada 26. februārī, atbildot uz *Městský soud v Praze* (Prāgas pilsētas tiesa) 2018. gada 12. janvārī izteikto lūgumu, Komisija uzsvēra, ka, lemjot par pierādīšanas līdzekļu izprasīšanu, visu tiesvedības dalībnieku un trešo personu likumīgo interešu aizsardzības interesēs tiesai būtu jāpiemēro tostarp samērīguma princips un jānosaka pasākumi šādas informācijas aizsardzībai. Turklāt tā norādīja, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 16. panta 1. punktu valsts tiesas, ja tām ir jālemj par jautājumiem, kas ietilpst LESD 101. un 102. panta piemērošanas jomā, nevar pieņemt lēmumus, kas būtu pretrunā Komisijas pieņemtajiem lēmumiem. Valstu tiesām būtu arī jāizvairās no tādu lēmumu pieņemšanas, kuri var būt pretrunā lēmumam, ko Komisija ir iecerējusi pieņemt šīs iestādes uzsāktajā procedūrā. Šajā nolūkā valsts tiesai esot jāizvērtē, vai ir jāaptur tās tiesvedība.
- 31 Ar 2018. gada 14. marta rīkojumu minētā valsts tiesa uzdeva *České dráhy* izsniegt dokumentu kopumu, pievienojot tos lietas materiāliem. Šajos dokumentos bija ietverta, pirmkārt, informācija, ko šī sabiedrība bija speciāli sagatavojusi procesam *ÚOHS*, un, otrkārt, informācija, kas ir obligāti jāgatavo un jāglabā neatkarīgi no šī procesa, piemēram, dzelzceļa satiksmes pārskati, ceturkšņa pārskati par sabiedrisko dzelzceļa transportu, kā arī *České dráhy* apkalpoto komerciālo pārvaldījumu uzskaitījums. Savukārt šī tiesa noraidīja *RegioJet* lūgumus, kas bija vērsti uz to, lai izprasītu, pirmkārt, grāmatvedības dokumentus par *České dráhy* komerciālo darbību, tostarp atbilstības kodus pa līnijām un vilcienu veidiem, un, otrkārt, *České dráhy* valdes sapulču protokolus par 2011. gada septembri un oktobri.
- 32 Ar 2018. gada 19. decembra rīkojumu šī pati tiesa saskaņā ar Likuma Nr. 262/2017 27. panta 1. punktu nolēma apturēt tiesvedību pēc būtības saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību līdz šī sprieduma 26. punktā minētās procedūras pabeigšanai.
- 33 Savukārt *RegioJet* un *České dráhy* pārsūdzēja 2018. gada 14. marta rīkojumu *Vrchní soud v Praze* (Augstā tiesa Prāgā, Čehijas Republika). Pēdējā minētā tiesa ar 2019. gada 29. novembra rīkojumu apstiprināja 2018. gada 14. marta rīkojumu un, lai nodrošinātu iesniegto pierādīšanas līdzekļu aizsardzību, noteica pasākumus, ar kuriem tie tika nodoti tiesas glabāšanā, paredzot tos izsniegt tikai lietas dalībniekiem, to pārstāvjiem un ekspertiem un katrā no šiem gadījumiem, tikai pamatojoties uz motivētu rakstveida lūgumu un pēc tiesas, kas izskata lietu atbilstoši darba sadalījumam, iepriekšējas piekrišanas.
- 34 *České dráhy* par šo 2019. gada 29. novembra rīkojumu iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā *Nejvyšší soud* (Augstākā tiesa, Čehijas Republika).

35 Šādos apstākļos *Nejvyšší soud* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Direktīvas 2014/104] 5. panta 1. punkta interpretācijai atbilst procedūra, kurā ir paredzēts, ka tiesa lemj par pierādījumu izprasīšanu, neraugoties uz to, ka vienlaikus Komisija veic procedūru nolūkā pieņemt lēmumu, pamatojoties uz [Regulas Nr. 1/2003] III nodaļu, kā rezultātā tiesa aptur tiesvedību saistībā ar prasību par tādu zaudējumu atlīdzību, kas radušies konkurences tiesību pārkāpuma dēļ?
- 2) Vai Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta a) apakšpunkta un 6. panta 9. punkta interpretācija nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas ierobežo visas informācijas, kas pēc konkurences iestādes pieprasījuma tikusi iesniegta procedūrā, atklāšanu, tostarp tad, ja runa ir par informāciju, kas procedūras dalībniekam ir jā sagatavo un jāglabā (vai tas to sagatavo un glabā) saskaņā ar citām tiesību normām neatkarīgi no procedūras par konkurences tiesību pārkāpumu?
- 3) Vai par procedūras pabeigšanu “citā veidā” Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta izpratnē var uzskatīt arī situāciju, kad valsts konkurences iestāde ir apturējusi savu procedūru, tiklīdz Komisija ir uzsākusi procedūru, lai pieņemtu lēmumu, pamatojoties uz Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu?
- 4) Vai, ievērojot Direktīvas 2014/104 funkcijas un mērķus, tās 5. panta 1. punktam, aplūkojot to kopsakarā ar 6. panta 5. punktu, atbilst procedūra, ja runa ir par tiesvedību valsts tiesā, kurā tā pēc analogijas piemēro valsts regulējumu, ar ko transponēts minētās direktīvas 6. panta 7. punkts, tādām informācijas kategorijām, kādas ir norādītas šīs direktīvas 6. panta 5. punktā, un tā tad nolemj izprasīt pierādījumus ar atrunu, ka jautājumu par to, vai pierādījumi ietver informāciju, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām (Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta izpratnē), tiesa izvērtēs tikai pēc šo pierādījumu iesniegšanas tiesā?
- 5) Ja uz iepriekšējo jautājumu ir sniegta apstiprinoša atbilde – vai Direktīvas 2014/104 5. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesas piemēroti efektīvi pasākumi konfidencialas informācijas aizsardzībai var radīt situāciju, kurā prasītājam, citiem procesa dalībniekiem, kā arī to pilnvarotajiem pārstāvjiem var tikt liegta piekļuve sniegtajiem pierādījumiem, pirms tiesa ir pieņēmusi galīgu lēmumu par to, vai sniegtie pierādījumi vai daži no tiem ietilpst šīs direktīvas 6. panta 5. punkta a) apakšpunktā minētajā pierādījumu kategorijā?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Direktīvas 2014/104 5. un 6. panta piemērojamību laikā

- 36 Attiecībā uz Direktīvas 2014/104 piemērojamību laikā ir jāatgādina, ka šī direktīva ietver īpašu tiesību normu, kas tieši nosaka nosacījumus tās procesuālo un materiālo tiesību normu piemērošanai laikā (spriedums, 2022. gada 10. novembris, *PACCAR* u.c., C-163/21, EU:C:2022:863, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 37 Proti, pirmkārt, saskaņā ar Direktīvas 2014/104 22. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jānodrošina, ka valsts pasākumi, kas pieņemti, ievērojot 21. pantu, lai izpildītu šīs direktīvas materiāltiesiskos noteikumus, netiek piemēroti ar atpakaļejošu spēku.

- 38 Otrkārt, saskaņā ar Direktīvas 2014/104 22. panta 2. punktu dalībvalstīm ir jānodrošina, ka jebkuri valsts pasākumi, kas nav 22. panta 1. punktā minētie, netiek piemēroti zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, kas valsts tiesā celtas pirms 2014. gada 26. decembra.
- 39 Tādējādi, lai noteiktu Direktīvas 2014/104 tiesību normu piemērojamību laikā, pirmām kārtām, ir jānoskaidro, vai attiecīgā tiesību norma ir vai nav materiāltiesisks noteikums, precizējot, ka, tā kā šīs direktīvas 22. pantā nav atsauces uz valsts tiesībām, šis jautājums ir jāizvērtē, ņemot vērā Savienības tiesības, nevis piemērojamās valsts tiesības (spriedums, 2022. gada 10. novembris, *PACCAR u.c.*, C-163/21, EU:C:2022:863, 30. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 40 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka minētās direktīvas 5. un 6. panta mērķis ir piešķirt valsts tiesām iespēju izdot rīkojumu, ar kuru no atbildētāja vai trešās personas ar noteiktiem nosacījumiem tiek izprasīti nozīmīgi to rīcībā esoši pierādījumi, un tādējādi šie panti nosaka tiesvedības saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību norisi.
- 41 Ciktāl ar šīm tiesību normām dalībvalstīm ir noteikts pienākums piešķirt šīm tiesām īpašas pilnvaras, tām izskatot strīdus par prasībām par zaudējumu atlīdzību, kuras ir celtas, lai panāktu konkurences tiesību pārkāpumu dēļ nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, šo tiesību normu mērķis ir novērst informācijas asimetriju, kura principā raksturo šos strīdus, radot neizdevīgāku stāvokli cietušajai personai, kā tas ir atgādināts Direktīvas 2014/104 15. apsvērumā, un kuras rezultātā šai personai ir grūtāk iegūt nepieciešamo informāciju, lai celtu prasību par zaudējumu atlīdzību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 10. novembris, *PACCAR u.c.*, C-163/21, EU:C:2022:863, 32. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 42 Otrkārt, tā kā Direktīvas 2014/104 5. un 6. panta mērķis tieši ir ļaut prasītājam šādās lietās kompensēt informācijas trūkumu, šo pantu rezultātā, protams, šī lietas dalībnieka rīcībā, ja tas šim nolūkam vēršas pie valsts tiesas, tiek nodotas priekšrocības, kādas tam nav bijušas. Tomēr tas negroza to, ka šo pantu priekšmets attiecas tikai uz valsts tiesās piemērojamiem procesuālajiem pasākumiem, ar kuriem tām tiek piešķirtas īpašas pilnvaras, lai konstatētu faktus, uz kuriem lietas dalībnieki atsaucas strīdos attiecībā uz prasībām par zaudējumu atlīdzību par šādiem pārkāpumiem, un tādējādi tieši neskar šo lietas dalībnieku tiesisko situāciju, jo šīs tiesību normas neattiecas uz ārpuslīgumisko civiltiesisko atbildību veidojošiem elementiem.
- 43 It īpaši nešķiet, ka Direktīvas 2014/104 5. un 6. pantā būtu noteikti jauni materiāli pienākumi attiecībā uz vienu vai otru lietas dalībnieku šāda veida strīdos, kas ļautu šīs tiesību normas uzskatīt par materiāltiesiskām šīs direktīvas 22. panta 1. punkta izpratnē (pēc analogijas skat. spriedumu, 2022. gada 10. novembris, *PACCAR u.c.*, C-163/21, EU:C:2022:863, 34. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 44 Līdz ar to ir jāsecina, ka Direktīvas 2014/104 5. un 6. pants neietilpst šīs direktīvas materiāltiesisko noteikumu skaitā tās 22. panta 1. punkta izpratnē un ka līdz ar to tie ir daļa no citām minētās direktīvas 22. panta 2. punktā minētajām tiesību normām, kas šajā gadījumā ir procesuālās tiesību normas, kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumā 29. un 34. punktā.
- 45 Otrām kārtām, no Direktīvas 2014/104 22. panta 2. punkta izriet, ka dalībvalstīm ir rīcības brīvība, lai, transponējot šo direktīvu, izlemtu, vai valsts tiesību normas, ar kurām ir paredzēts transponēt minētās direktīvas procesuālos noteikumus, ir piemērojamas prasībām par zaudējumu atlīdzību, kas celtas pēc 2014. gada 26. decembra, bet pirms minētās direktīvas transponēšanas datuma vai vēlākais pirms tās transponēšanas termiņa beigām, tas ir, pirms 2016. gada 27. decembra (spriedums, 2019. gada 28. marts, *Cogeco Communications*, C-637/17, EU:C:2019:263, 28. punkts).

- 46 Šajā lietā no Likuma Nr. 262/2017 izriet, ka Čehijas Republikas likumdevējs ir nolēmis, ka valsts tiesību normas, ar kurām paredzēts transponēt Direktīvas 2014/104 procesuālos noteikumus, ir tieši un bez nosacījumiem piemērojamas arī prasībām, kas celtas pirms šī transponēšanas datuma, bet pēc 2014. gada 26. decembra. Prasība par zaudējumu atlīdzību, saistībā ar kuru tika iesniegts dokumentu izprasišanas lūgums, tika celta 2015. gada 25. novembrī.
- 47 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka 5. un 6. pants pamatlietā ir piemērojami *ratione temporis* un tādējādi uz prejudiciālajiem jautājumiem par šīm tiesību normām ir jāatbild.

Par lietas būtību

Ievada apsvērumi

- 48 Ir jāatgādina, ka LESD 101. un 102. pantā paredzēto konkurences noteikumu pilnīga efektivitāte un it īpaši šajās tiesību normās paredzēto aizliegumu lietderīgā iedarbība veicina ikvienas personas iespēju prasīt atlīdzināt zaudējumus, ko tai radījis līgums vai rīcība, kas var ierobežot vai izkropļot konkurenci LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, vai arī dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma ļaunprātīga rīcība LESD 102. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2001. gada 20. septembris, *Courage un Crehan*, C-453/99, EU:C:2001:465, 26. punkts, kā arī 2021. gada 6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 33. punkts).
- 49 Kā noteikts Regulas Nr. 1/2003 7. apsvērumā, konkurences noteikumu piemērošanā būtiska loma ir valstu tiesām. Izšķirot strīdus starp privātpersonām, tās aizstāv subjektīvās tiesības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, piemēram, piešķirot kompensāciju par zaudējumiem tiem, kas cietuši no pārkāpumiem. Šajā ziņā valstu tiesu loma papildina dalībvalstu konkurences iestāžu lomu.
- 50 Lai gan, kad šīs tiesas spriež par prasībām par zaudējumu atlīdzību kontekstā, kurā nepastāv galīgs konkurences iestādes pieņemts lēmums par tiem pašiem faktiem (tā sauktās “*stand-alone*” prasības), valsts tiesām principā ir pienākums netieši lemt par konkurences tiesību normu pārkāpuma esamību, proti, par tādu nolīgumu, lēmumu vai darbību esamību, kuras ir paredzētas LESD 101. panta 1. punktā un 102. pantā, civilprasības nevar aizstāt valsts un Savienības LESD 101. un 102. panta īstenošanas procedūras, kuras tiek veiktas publiskajā jomā un saistībā ar kurām tostarp ir paredzēts, kā tas ir noteikts Regulas Nr. 1/2003 2. pantā, ka pierādīšanas pienākums par LESD 101. panta 1. punkta vai 102. panta pārkāpumu ir pusei vai iestādei, kas uz to norāda.
- 51 Līdz ar to Direktīvas 2014/104 tiesību normu par pierādījumu izprasišanu interpretācijas rezultātā nedrīkst tikt apieti principi, kas reglamentē pienākumu pierādīt pretkonkurences rīcības esamību, ja pastāv situācija, kurā attiecīgas prasības priekšmets nav tikai zaudējumu atlīdzība.
- 52 Proti, pieņemot Direktīvu 2014/104, Savienības likumdevējs ir tieši balstījies uz konstatējumu, kas ir minēts šīs direktīvas 6. apsvērumā, ka ir nepieciešams, lai abi instrumenti, kuri paredzēti, lai nodrošinātu konkurences tiesību normu efektīvu piemērošanu un kuri attiecīgi ir Savienības konkurences tiesību normu īstenošana, ko veic valsts iestādes (*public enforcement*), un prasības par zaudējumu atlīdzību par šo tiesību normu pārkāpumiem, kas tiek celtas privātajā jomā (*private enforcement*), mijiedarbotos saskanīgi, tostarp attiecībā uz kārtību, kādā tiek nodrošināta piekļuve konkurences iestāžu rīcībā esošajiem dokumentiem.

- 53 Attiecībā uz prasībām par zaudējumu atlīdzību par konkurences tiesību normu pārkāpumiem, kas tiek celtas privātajā jomā, Direktīvas 2014/104 II nodaļā (5.–8. pants) paredzētās dokumentu izprasīšanai piemērojamās tiesību normas atspoguļo samērošanu starp iestāžu, kas atbildīgas par konkurenci, veikto darbību efektivitāti, no vienas puses, un tādu prasību par zaudējumu atlīdzību efektivitāti, kuras ir cēlušas personas, kas uzskata, ka tām ir nodarīts kaitējums pretkonkurences darbību dēļ, no otras puses.
- 54 Tādējādi, lai gan, ņemot vērā informācijas asimetriju, kas bieži ir raksturīga strīdiem saistībā ar prasībām par zaudējumu atlīdzību, kuru mērķis ir panākt konkurences tiesību pārkāpumu dēļ nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, Direktīva 2014/104 ir vērsta uz to, lai uzlabotu pretkonkurences darbību dēļ cietušo personu piekļuvi pierādījumiem, kas tiem ir noteikti nepieciešami, lai pierādītu savu atlīdzības prasījumu pamatotību, ar šo direktīvu šī piekļuve tiek stingri norobežota.
- 55 Pirmām kārtām, Direktīvas 2014/104 5. pantā ir noteikti vairāki vispārēji noteikumi attiecībā uz pierādījumu izprasīšanu tiesvedībās saistībā ar prasībām par zaudējumu atlīdzību par konkurences tiesību pārkāpumiem.
- 56 Otrām kārtām, šīs direktīvas 6. pantā ir paredzēti īpaši noteikumi konkurences iestādes lietas materiālos iekļauto pierādījumu izprasīšanai, kas it īpaši liecina par diferencētu aizsardzības līmeni atkarībā no pieprasītās informācijas un nepieciešamības saglabāt publiskajā jomā notiekošo procedūru efektivitāti. Proti, šajā tiesību normā ir nošķirtas vairākas pierādījumu kategorijas.
- 57 Vispirms attiecībā uz liecībām saskaņā ar iecietības programmu un izlīguma iesniegumiem (turpmāk tekstā – “pierādījumi, kas ietilpst melnajā sarakstā”) Direktīvas 2014/104 6. panta 6. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas nevienā brīdī nevar no puses vai trešās personas izprasīt šos pierādījumus.
- 58 Turpinājumā attiecībā uz informāciju, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes administratīvā procesa vajadzībām, informāciju, kuru pēdējā minētā ir sagatavojusi un pusēm nosūtījusi šīs procedūras gaitā, kā arī atsauktiem izlīguma priekšlikumiem Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punktā ir paredzēts, ka valsts tiesas var izprasīt šo kategoriju pierādījumus (turpmāk tekstā – “pierādījumi, kas ietilpst pelēkajā sarakstā”) tikai pēc tam, kad konkurences iestāde, pieņemot lēmumu vai citā veidā, ir pabeigusi savu procedūru.
- 59 Visbeidzot, saskaņā ar Direktīvas 2014/104 6. panta 9. punktu attiecībā uz konkurences iestādes lietas materiālos esošajiem pierādījumiem, kuri neietilpst nevienā no iepriekš minētajām kategorijām (turpmāk tekstā – “pierādījumi, kas ietilpst baltajā sarakstā”), pierādījumu izprasīšanas rīkojumu prasībām par zaudējumu atlīdzību var izdot jebkurā laikā, neskarot šo pantu.
- 60 Trešām kārtām, ir jānorāda, kā tas izriet no Direktīvas 2014/104 5. panta 3. punkta un 6. panta 4. punkta, ka šajā direktīvā tādējādi ir paredzēta lūgumiem par pierādījumu izprasīšanu piemērojamā īpašā kārtība, saskaņā ar kuru šie lūgumi netiek automātiski apmierināti, bet tie tiek izvērtēti no samērīguma principa viedokļa, ņemot vērā pastāvošos apstākļus un leģitīmās intereses. Tātad valsts tiesai, kas izskata lietu, ir jāveic stingra samērīguma pārbaude, vajadzības gadījumā ņemot vērā viedokli, ko attiecīgā konkurences iestāde saskaņā ar Direktīvas 2014/104 6. panta 11. punktu var iesniegt šai tiesai.

61 Uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ņemot vērā šos ievada precizējumus.

Par pirmo jautājumu

- 62 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka valsts tiesa izdod rīkojumu izprasīt pierādījumus valstī notiekošas tiesvedības vajadzībām, kas šajā tiesā ir ierosināta saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību par konkurences tiesību pārkāpumu, lai gan Komisijā tiek īstenota procedūra saistībā ar to pašu pārkāpumu, lai pieņemtu lēmumu, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu, kā rezultātā valsts tiesa ir apturējusi tajā notiekošo tiesvedību.
- 63 Vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punktu lietas izskatīšanas uzsākšana, ko veic Komisija, atbrīvo dalībvalstu konkurences iestādes no to kompetences piemērot LESD 101. un 102. pantu attiecībā uz tiem pašiem pārkāpumiem.
- 64 Turpretim saskaņā ar šīs regulas 16. panta 1. punktu valsts tiesa, kurā ir celta prasība par zaudējumu atlīdzību, netiek automātiski atbrīvota no savas kompetences piemērot LESD 101. un 102. pantu un lemt par šīs iestādes izskatāmajiem pārkāpumiem tāpēc, ka Komisija uzsākusi lietas izskatīšanu. Proti, saskaņā ar šo tiesību normu valsts tiesām ir tikai, pirmkārt, jāatturas pieņemt lēmumus, kas būtu pretrunā Komisijas pieņemtam lēmumam, un, otrkārt, jāizvairās pieņemt lēmumus, kas būtu pretrunā Komisijas uzsāktajā procedūrā iecerētajam lēmumam, un šajā nolūkā jāizvērtē, vai ir nepieciešams apturēt tiesvedību.
- 65 Turklāt no Direktīvas 2014/104 tiesību normu izskatīšanas kopumā izriet, ka ar tām dalībvalstu tiesām nav arī uzlikts pienākums apturēt tajās ierosinātas tiesvedības saistībā ar prasībām par zaudējumu atlīdzību par konkurences tiesību pārkāpumiem tādēļ, ka Komisijā ir uzsākta procedūra par tiem pašiem pārkāpumiem.
- 66 Lai gan, kā tas ir norādīts šī sprieduma 52. punktā, pirmkārt, Savienības konkurences tiesību normu īstenošanas, ko veic valsts iestādes (*public enforcement*), un, otrkārt, prasību par zaudējumu atlīdzību par šo tiesību normu pārkāpumiem, kas tiek celtas privātajā jomā (*private enforcement*), mijiedarbībai ir jābūt saskanīgai tostarp attiecībā uz piekļuves konkurences iestāžu rīcībā esošajiem dokumentiem kārtību, tomēr tas negroza faktu, ka šīm procedūrām ir savstarpēji papildinošs raksturs un ka principā tās var tikt veiktas vienlaicīgi.
- 67 Šajā ziņā Direktīvas 2014/104 6. panta 5. un 9. punkta noteikumi apstiprina, ka tiesvedība saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību var tikt turpināta, neraugoties uz konkurences iestādē notiekošu procedūru. Proti, lai gan valsts tiesas var izdot rīkojumu par pierādījumu, kas ietilpst pelēkajā sarakstā, izprasišanu tikai tad, kad šāda iestāde ir pabeigusi savu procedūru (šīs direktīvas 6. panta 5. punkts), rīkojumu par pierādījumu, kas ietilpst baltajā sarakstā, izprasišanu “zaudējumu atlīdzināšanas prasībām” var izdot “jebkurā laikā” (minētās direktīvas 6. panta 9. punkts).
- 68 Šajā kontekstā tādējādi rodas jautājums, vai Direktīva 2014/104 nepieļauj to, ka valsts tiesa izdod rīkojumu par pierādījumu izprasišanu saskaņā ar valsts tiesību normām, kuru mērķis ir transponēt šīs direktīvas 5. un 6. pantu, neraugoties uz valsts tiesvedības, kas ierosināta saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību, apturēšanu, pamatojoties uz Komisijā uzsākto procedūru.

- 69 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka minētā direktīva automātiski nav šķērslis tam, ka valsts tiesa izdod rīkojumu par pierādījumu izprasīšanu saistībā ar tās izskatāmu prasību par zaudējumu atlīdzību par iespējamu konkurences tiesību pārkāpumu, lai gan Komisija vienlaikus veic procedūru attiecībā uz to pašu pārkāpumu un valsts tiesa ir apturējusi tiesvedību saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību, sagaidot Komisijas procedūras beigas.
- 70 Proti, ja valsts tiesa nolemj izdot rīkojumu par pierādījumu izprasīšanu tādas tiesvedības saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību vajadzībām, kura tikusi apturēta tāpēc, ka Komisija ir uzsākusi procedūru, tā principā nepieņem tādu lēmumu, kas var būt pretrunā lēmumam, kuru Komisija iecerējusi šajā procedūrā Regulas Nr. 1/2003 16. panta 1. punkta izpratnē.
- 71 Tomēr, ja valsts tiesas var pieprasīt atbildētājam vai trešai personai iesniegt nozīmīgus pierādījumus, kas ir to rīcībā, tām tas ir jā dara, ievērojot no Direktīvas 2014/104 izrietošās prasības.
- 72 Tādējādi valsts tiesām, kas izskata lietu, kurām ir pienākums ierobežot pierādījumu izprasīšanu ar to, kas ir strikti atbilstošs, samērīgs un nepieciešams, ir jānodrošina, lai lēmums par pierādījumu izprasīšanu nepamatoti neskartu notiekošo izmeklēšanu, ko konkurences iestāde veic saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumu. Līdz ar to šīm tiesām ir jāveic tajās iesniegta lūguma detalizēta pārbaude saistībā ar pieprasīto pierādījumu nozīmīgumu, saikni starp šiem pierādījumiem un iesniegto prasību par zaudējumu atlīdzību, minēto pierādījumu precizitātes līmeņa pietiekamo raksturu un to samērīgumu.
- 73 Kā ir norādīts šīs direktīvas 23. apsvērumā, noteikums ievērot samērīgumu būtu rūpīgi jāizvērtē, ja pierādījumu atklāšana rada risku, ka, norādot, kādi dokumenti veido lietas materiālus, varētu tikt izjaukta konkurences iestādes izmeklēšanas stratēģija vai negatīvi ietekmēta uzņēmumu sadarbība ar konkurences iestādēm. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai nepieļautu “informācijas makšķerēšanu” – nekonkretizētu vai pārlieku plašu tādas informācijas meklēšanu, par kuru maz ticams, ka procedūrā iesaistītajām pusēm tā ir būtiska.
- 74 Šajos apstākļos Direktīvas 2014/104 6. panta 4. punkta b) apakšpunktā ir precizēts, ka valsts tiesas, novērtējot informācijas izprasīšanas rīkojuma samērīgumu, ņem vērā arī jautājumu par to, vai “puse, kas izprasa informāciju, to dara saistībā ar valsts tiesā celtu zaudējumu atlīdzināšanas prasību”.
- 75 No tā var secināt, ka, veicot rīkojuma par pierādījumu izprasīšanu samērīguma pārbaudi, kura ir jāveic uzmanīgi, it īpaši tad, ja runa ir par konkurences iestādes lietas materiālos ietvertiem pierādījumiem, valsts tiesai ir jāņem vērā arī apstākļi, ka tiesvedība saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību tikusi apturēta.
- 76 Proti, lai gan rīkojums par pierādījumu izprasīšanu tiesvedības saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību vajadzībām *a priori* neietilpst Regulas Nr. 1/2003 16. panta 1. punktā paredzētajos “lēmumos”, gan, pirmkārt, LES 4. panta 3. punktā nostiprinātais lojālas sadarbības princips, gan arī, otrkārt, mērķis nodrošināt Savienības konkurences tiesību efektīvu un vienveidīgu piemērošanu prasa, lai valsts tiesa, pieņemot jebkādu lēmumu vai nosakot pasākumu tiesvedībā saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību, ņemtu vērā Komisijā notiekošo procedūru, jo īpaši tad, ja šis lēmums vai pasākums ir saistīts ar identiska vai līdzīga konkurences tiesību pārkāpuma esamības konstatēšanu.

- 77 Līdz ar to, ja tiesa izdod rīkojumu par pierādījumu izprasīšanu no lietas dalībniekiem vai trešām personām saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību, kas tikusi apturēta tādēļ, ka Komisija ir uzsākusi izmeklēšanas procedūru, tai ir jāpārlicinās, ka šī izprasīšana, kurai ir jānotiek pēc pietiekami norobežota un pamatota lūguma, ir nepieciešama šīs prasības izskatīšanas vajadzībām un ir samērīga ar tām.
- 78 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka valsts tiesa izdod rīkojumu izprasīt pierādījumus valstī notiekošas tiesvedības vajadzībām, kas šajā tiesā ir ierosināta saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību par konkurences tiesību pārkāpumu, lai gan Komisijā tiek īstenota procedūra saistībā ar to pašu pārkāpumu, lai pieņemtu lēmumu, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu, kā rezultātā valsts tiesa ir apturējusi tajā notiekošo tiesvedību. Tomēr valsts tiesai ir jāpārlicinās, ka šajā tiesvedības stadijā prasīto pierādījumu izprasīšana, kurai ir jāatbilst Direktīvas 2014/104 5. un 6. pantā paredzētajiem nosacījumiem, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams saistībā ar tās izskatāmo prasību par zaudējumu atlīdzību.

Par trešo jautājumu

- 79 Ar trešo jautājumu, kas ir jāizskata pirms otrā jautājuma, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas, ka valsts konkurences iestādes ir apturējusi tās uzsāktu administratīvo procesu, pamatojoties uz to, ka Komisija ir uzsākusi procedūru saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu, var tikt pielīdzināts šī administratīvā procesa pabeigšanai, ko šī iestāde veic, “pieņemot lēmumu vai citā veidā” šīs tiesību normas izpratnē.
- 80 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 5. punktu valsts tiesas var izdot rīkojumu izprasīt pierādījumus, kas ietilpst pelēkajā sarakstā, “tikai pēc tam, kad konkurences iestāde, pieņemot lēmumu vai citā veidā, ir slēgusi [pabeigusi] savu procedūru”.
- 81 Šīs tiesību normas gramatiskā interpretācija, konteksts, kādā tā iekļaujas, un tās mērķi norāda, ka tāda tiesvedības par zaudējumu atlīdzību apturēšana kā tā, par kādu ir runa pamatlietā, nevar tikt pielīdzināta procedūras pabeigšanai.
- 82 Vispirms, aplūkojot gramatiskā nozīmē, “apturēšana” nozīmē attiecīgas instances pagaidu nolēmumu. Tiesvedība tāpat nav noslēgusies, jo tā tiek atsākta, tiklīdz zūd apturēšanas pamats.
- 83 To apstiprina Direktīvas 2014/104 25. apsvēruma, kurā ir sniegti lēmumu par procedūras pabeigšanu piemēri, atsaucoties tostarp uz lēmumiem, kurus Komisija var pieņemt saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu. Šajā apsvērumā tāpat ir precizēts, ka procedūras pabeigšana izriet, piemēram, no lēmuma, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 5. pantu, “kas nav lēmumi par pagaidu pasākumiem”.
- 84 Turklāt, kad Direktīvā 2014/104 ir minēta atsauce uz procedūras pabeigšanu, pieņemot lēmumu vai “citā veidā”, runa ir par pasākumiem, kas pēc to būtības un to mērķa tiek noteikti tad, ja valsts konkurences iestāde nolēm, ka, ņemot vērā procedūras laikā savāktu informāciju, ir iespējams vai pat nepieciešams pieņemt lēmumu un pabeigt procedūru.
- 85 Tādējādi to, ka valsts konkurences iestāde aptur administratīvo procesu, pat ja šāda apturēšana būtu pamatota ar faktu, ka Komisija ir uzsākusi procedūru, nevar pielīdzināt šī administratīvā procesa pabeigšanai, ko šī iestāde veic “citā veidā”.

- 86 Turklāt valsts konkurences iestādes lēmums apturēt administratīvo procesu saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 11. panta 6. punktu ir jāaplūko to noteikumu kontekstā, kas reglamentē Komisijas, no vienas puses, un valstu konkurences iestāžu, no otras puses, paralēlo kompetenci.
- 87 Kā Tiesa ir nospriedusi, tas, ka Komisija ir uzsākusi lietas izskatīšanu, neatbrīvo – pastāvīgi un galīgi – valsts konkurences iestādes no to kompetences piemērot valsts tiesību aktus konkurences jomā, jo valsts konkurences iestāžu kompetence tiek atjaunota, tiklīdz ir pabeigta Komisijas uzsāktā procedūra (spriedums, 2012. gada 14. februāris, *Toshiba Corporation u.c.*, C-17/10, EU:C:2012:72, 79. un 80. punkts).
- 88 Turklāt saskaņā ar šīs regulas 16. panta 2. punktu dalībvalstu konkurences iestādes saglabā savas pilnvaras rīkoties, piemērojot gan Savienības tiesības, gan valsts konkurences tiesības, pat tad, ja pati Komisija jau ir pieņēmusi lēmumu, ar nosacījumu, ka tās nepieņem tādus lēmumus, kuri ir pretrunā Komisijas pieņemtajam lēmumam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 14. februāris, *Toshiba Corporation u.c.*, C-17/10, EU:C:2012:72, 84.–86. punkts).
- 89 Tātad administratīvā procesa apturēšana līdz brīdim, kad Komisija būs pabeigusi izmeklēšanu attiecīgajā lietā, nav uzskatāma par šī procesa pabeigšanu tādā ziņā, ka būtu notikusi galīgā akta attiecībā uz konkrētu pārkāpumu pieņemšana, bet tā ir jāuzskata par pagaidu pasākumu. Tādējādi, ja Komisija nolemj pabeigt savu procedūru, nepieņemot lēmumu par pārkāpumu, attiecīgā valsts konkurences iestāde principā var nolemt atsākt savu procesu.
- 90 Visbeidzot, runājot par Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta mērķiem, ir jānorāda, kā izriet no šīs direktīvas 25. apsvēruma, ka pierādījumiem, kas ietilpst pelēkajā sarakstā, piemērojamās aizsardzības mērķis ir nodrošināt, ka dokumentu izprasīšana nepamatoti neietekmē notiekošo izmeklēšanu, ko valsts konkurences iestāde veic saistībā ar Savienības vai valsts konkurences tiesību pārkāpumu. Pierādījumu, kas ietilpst pelēkajā sarakstā, izprasīšanas atļaušana pēc tam, kad valsts konkurences iestāde ir noteikusi procedūras apturēšanu, bet Komisijas veicamās izmeklēšanas laikā, varētu – un pat nopietni – apdraudēt šīs Komisijas izmeklēšanas efektivitāti un līdz ar to arī minētās direktīvas mērķus.
- 91 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas, ka valsts konkurences iestāde ir apturējusi tās uzsāktu administratīvo procesu, pamatojoties uz to, ka Komisija ir uzsākusi procedūru saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu, nevar tikt pielīdzināts šī administratīvā procesa pabeigšanai, ko šī iestāde veic, “pieņemot lēmumu vai citā veidā” šīs tiesību normas izpratnē.

Par otro jautājumu

- 92 Iesākumā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu iedibinātājā sadarbības starp valstu tiesām un Tiesu procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai lietderīga atbilde, kas tai ļautu izlemt tās izskatīšanā esošo strīdu. Šajā aspektā Tiesai vajadzības gadījumā ir ne tikai jāpārformulē tai uzdotie jautājumi, bet arī jāņem vērā tādas Savienības tiesību normas, uz kurām valsts tiesa sava jautājuma izklāstā nav atsaukusies (spriedums, 2022. gada 13. oktobris, *Herios*, C-593/21, EU:C:2022:784, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 93 Šajā ziņā, lai gan otrais prejudiciālais jautājums, kā to ir formulējusi iesniedzējtiesa, tieši attiecas tikai uz Direktīvas 2014/104 6. panta 5. un 9. punkta interpretāciju, šī tiesa vēlas noskaidrot, kā tas izriet no tās lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu formulējuma, vai šī direktīva liedz pieņemt

tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru tiek paplašināts tās informācijas apjoms, kuras izprasišana ir izslēgta procedūras konkurences iestādē laikā. Tā kā rīcības brīvība, kas dalībvalstīm ir attiecībā uz minētās direktīvas 5. un 6. panta transponēšanu, ir ierobežota ar šīs pašas direktīvas 5. panta 8. punkta noteikumiem, otrais prejudiciālais jautājums ir jāpārformulē un tā tvērums ir jāpaplašina, attiecinot to arī uz šo pēdējo minēto tiesību normu.

- 94 Līdz ar to ir jāuzskata, ka ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/104 5. panta 8. punkts, 6. panta 5. punkta a) apakšpunkts un 6. panta 9. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru atbilstoši šīs direktīvas 6. panta 5. punktam uz laiku tiek ierobežota ne tikai tādas informācijas izprasišana, kas ir speciāli “sagatavota” konkurences iestādes uzsāktās procedūras vajadzībām, bet arī visas tādas informācijas izprasišana, kas ir “iesniegta” šīm vajadzībām.
- 95 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jālemj par šī otrā jautājuma pieņemamību, kuru ir apstrīdējusi *České dráhy*, jo tā apgalvo, ka šis jautājums ir priekšlaicīgs un hipotētisks, jo līdz šim Čehijas Republikas tiesas vēl neesot lēmušas par to, vai dokumenti, kuri kā pierādījumi tikuši izprasīti no *České dráhy*, ir tikuši speciāli sagatavoti *ÚOHS* ierosinātās vai Komisijas uzsāktās procedūras vajadzībām.
- 96 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka jautājumiem par Savienības tiesībām ir piemērojama atbilstības prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālo jautājumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 27. un 28. punkts).
- 97 Šajā lietā tas tā nav. Atbildes uz iesniedzējtiesas uzdotu otro jautājumu mērķis ir atvieglot tai to pierādījumu identificēšanu, kuri ietilpst nevis pelēkajā sarakstā, bet baltajā sarakstā un kuri attiecīgajā gadījumā, neraugoties uz apstākli, ka konkurences iestāde nav pabeigusi savu procedūru, var būt dokumentu izprasišanas lūguma atbilstoši valsts tiesību normām, ar kurām transponēta Direktīva 2014/104, priekšmets.
- 98 No tā izriet, ka otrais jautājums ir pieņemams.
- 99 Otrkārt, aplūkojot pēc būtības, iesniedzējtiesa aicina Tiesu lemt par informācijas, uz kuru attiecas Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punktā paredzētā pagaidu aizsardzība, apjomu attiecībā uz pierādījumiem, kas ietilpst pelēkajā sarakstā.
- 100 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa norāda, ka no Likuma Nr. 262/2017 16. panta 3. punkta, lasot to kopsakarā ar tā 2. panta 2. punkta c) apakšpunktu, formulējuma izriet, ka pierādījumu izprasišanai piemērojamais pagaidu ierobežojums tajā laikposmā, kad notiek konkurences iestādes veiktā procedūra, ir piemērojams visai konkurences iestādei šīs procedūras vajadzībām iesniegtajai informācijai, nevis tikai tai informācijai, kas “speciāli sagatavota” minētās procedūras vajadzībām.
- 101 Šajā ziņā no Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 25. apsvērumu, formulējuma izriet, ka saskaņā ar šo tiesību normu piešķirtā pagaidu aizsardzība attiecas nevis uz visu informāciju, kas tikusi speciāli – brīvprātīgi vai pēc konkurences iestādes pieprasījuma – iesniegta šādas procedūras vajadzībām, bet tikai uz to informāciju, kas tikusi speciāli sagatavota šīs iestādes uzsāktās procedūras vajadzībām.

- 102 Šo secinājumu apstiprina attiecīgās tiesību normas sistēmiskā interpretācija.
- 103 Šajā ziņā ir jāatsaucas, pirmām kārtām, uz Direktīvas 2014/104 6. panta 9. punktu, kurš attiecas uz pierādījumiem, kas ietilpst baltajā sarakstā, un saskaņā ar kuru attiecībā uz konkurences iestādes lietas materiālos esošajiem pierādījumiem, kuri neietilpst pelēkajā un melnajā sarakstā, pierādījumu izprasišanas rīkojumu zaudējumu atlīdzināšanas prasībām var izdot jebkurā laikā. Šīs direktīvas 28. apsvērumā ir izskaidrots šīs tiesību normas tvērums, jo tajā ir izmantots formulējums “pierādījumi, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras (“iepriekšpastāvējusi informācija)””, lai ilustrētu pierādījumus, kuru izprasišana nav automātiski aizliegta ar minēto direktīvu to piederības pelēkajam vai melnajam sarakstam dēļ.
- 104 Otrām kārtām, ir arī jānorāda, ka šīs direktīvas 2. panta 17. punktā jēdziens “iepriekšpastāvējusi informācija” ir definēts kā “pierādījumi, kas pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes procedūras, – neraugoties uz to, vai šāda informācija atrodas konkurences iestādes lietas materiālos vai ne”.
- 105 No šīs definīcijas izriet, ka arī šādos lietas materiālos esošie pierādījumi var būt ietilpstoši baltajā sarakstā. It īpaši informācija, kas procedūras dalībniekam ir jāsaņem un jāglabā (vai tas saņem un glabā) saskaņā ar citu regulējumu un neatkarīgi no procedūras par konkurences tiesību pārkāpumu, ir iepriekš pastāvējusi informācija, kuras izprasišanu rīkojumu valsts tiesas principā var izdot jebkurā brīdī, jo runa ir par pierādījumiem, kas ietilpst baltajā sarakstā.
- 106 Trešām kārtām, atspoguļojot domu, saskaņā ar kuru, no vienas puses, pierādījumiem, kas ietilpst pelēkajā un melnajā sarakstā, piešķirtā aizsardzība ir jāierobežo ar gadījumiem, kad šāda aizsardzība ir faktiski nepieciešama un šī iemesla dēļ – piemērota no Direktīvas 2014/104 mērķu viedokļa, un, no otras puses, ir jānodrošina pamatoti plaša piekļuve pierādījumiem, šīs direktīvas 6. panta 8. punktā ir paredzēts, ka tad, ja melnajā sarakstā ietilpst tikai dažas prasīto pierādījumu daļas, pārējās to daļas – atkarībā no kategorijas, kurai tās pieder, – tiek izsniegtas saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta attiecīgajiem punktiem.
- 107 Ceturtām kārtām, no Direktīvas 2014/104 5. panta 8. punkta, ar kuru dalībvalstīm ir atļauts pieņemt noteikumus, kas paredz pierādījumu plašāku atklāšanu, neskarot šā panta 4. un 7. punktu un šīs direktīvas 6. pantu, izriet, ka dalībvalstīm, transponējot Direktīvu 2014/104, nav atļauts niansēt nosacījumus, saskaņā ar kuriem pierādījumi tiek klasificēti kā tādi, kas ietilpst pelēkajā, melnajā vai baltajā sarakstā.
- 108 It īpaši, ja dalībvalstīm tiktu atļauts paplašināt pelēkajā sarakstā iekļautās informācijas apjomu, tas novestu pie ierobežotākas pierādījumu izprasišanas, un tas būtu pretrunā šīs direktīvas 5. panta 8. punkta loģikai. Tādējādi minētās direktīvas saskaņošanas mērķis tiktu apdraudēts, ja dalībvalstīm pierādījumu izprasišanas jomā būtu iespēja ieviest ierobežojošākus noteikumus nekā tie, kas ir noteikti šīs direktīvas 5. un 6. pantā.
- 109 Līdz ar to tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru uz laiku tiek ierobežota visas informācijas izprasišana, kas procedūras gaitā ir iesniegta pēc konkurences iestādes pieprasījuma vai brīvprātīgi, ieskaitot iepriekšpastāvējušo informāciju, neatbilst Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta a) apakšpunktam un 6. panta 9. punktam.

- 110 Šis secinājums nenozīmē, ka tiesai, kas izskata pierādījumu izprasišanas lūgumu saistībā ar tiesvedību sakarā ar prasību par zaudējumu atlīdzību par konkurences tiesību normu pārkāpumu, ir obligāti jāizdod rīkojums par visu dokumentu izprasišanu, kas nav speciāli sagatavoti tiesvedības konkurences iestādē vajadzībām.
- 111 Proti, valsts tiesai visos gadījumos un vēl jo vairāk tad, ja tiesvedība ir tikusi apturēta, sagaidot konkurences iestādes uzsākta administratīvā procesa pabeigšanu, ir jāpārlicinās, ka šajā procesa stadijā lūgtā pierādījumu izprasišana, kurai ir jāatbilst Direktīvas 2014/104 5. un 6. pantā paredzētajiem nosacījumiem, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams saistībā ar tās izskatāmo prasību par zaudējumu atlīdzību.
- 112 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/104 5. panta 8. punkts, 6. panta 5. punkta a) apakšpunkts un 6. panta 9. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru atbilstoši šīs direktīvas 6. panta 5. punktam uz laiku tiek ierobežota ne tikai tādas informācijas izprasišana, kas ir speciāli “sagatavota” konkurences iestādes uzsāktās procedūras vajadzībām, bet arī visas tādas informācijas izprasišana, kas ir “iesniegta” šīm vajadzībām.

Par ceturto jautājumu

- 113 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkts, aplūkojot to kopsakarā ar tās 6. panta 5. punkta a) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas pieļauj, ka valsts tiesa lemj par pierādījumu izprasišanas lūgumu un izdod rīkojumu par to nodošanu tiesas glabāšanā, atliekot jautājuma par to, vai šie pierādījumi ietilpst pelēkajā sarakstā, jo tajos ir ietverta “informācija, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām” pēdējās minētās tiesību normas izpratnē, izskatīšanu līdz brīdim, kad šai tiesai būs pieejami šie pierādījumi.
- 114 Proti, neraugoties uz atsauci uz Direktīvas 2014/104 6. panta 7. punktu, iesniedzējtiesa galu galā vēlas noskaidrot, vai tiesa var izdot rīkojumu par pierādījumu izprasišanu, kas ir reglamentēta šīs direktīvas 5. panta 1. punktā, lai novērtētu, vai šajos pierādījumos ir ietverta “informācija, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām” minētās direktīvas 6. panta 5. punkta a) apakšpunkta izpratnē.
- 115 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka likumdevējs Direktīvas 2014/104 6. panta 7. punktā attiecībā uz pierādījumiem, kas ietilpst melnajā sarakstā, ir paredzējis iepriekšējas pārbaudes mehānismu, kura mērķis ir nodrošināt, lai valsts tiesa piekļūtu šādiem pierādījumiem vienīgi, lai pārlicinātos, ka to saturs patiešām atbilst “licībai, kas sniegta saskaņā ar iecietības programmu”, vai “izlīguma iesniegumam”, kā tie ir definēti minētās direktīvas 2. panta 16. un 18. punktā, un ka tādējādi runa patiešām ir par pierādījumiem, kas ietilpst melnajā sarakstā.
- 116 Šāds pārbaudes mehānisms tomēr nav paredzēts attiecībā uz tiem pierādījumiem, kas ietilpst pelēkajā sarakstā, uz kuriem attiecas Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta piemērošanas joma. Iemesls ir tāds, ka atšķirībā no pierādījumiem, kas ietilpst melnajā sarakstā, aizsardzībai, kāda ir paredzēta pelēkajā sarakstā ietvertajiem pierādījumiem, ir tikai pagaidu raksturs.
- 117 Šajā lietā rodas jautājums, vai Direktīva 2014/104 nepieļauj to, ka valsts tiesa, pamatojoties uz iespēju, kura izriet no piemērojamajām valsts procesuālajām tiesībām, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, var veikt pasākumus, lai novērtētu, vai pierādījumi, kuru izprasišana tiek lūgta, lai

- pamatotu prasību par zaudējumu atlīdzību sakarā ar konkurences tiesību normu pārkāpumu, patiešām ietilpst pelēkā sarakstā, un tas ir iespējams pat tad, ja konkurences iestādes veikta procedūra vēl nav pabeigta.
- 118 Šķiet, ka pamatlietā apelācijas instances tiesa ir izdevusi rīkojumu par pierādījumu izprasišanu, pēc savas iniciatīvas paredzot – pēc pierādījumu iesniegšanas tiesā, bet pirms to atklāšanas prasītājam pēc tā iesniegta pamatota lūguma – jautājuma izvērtējumu, vai starp šiem pierādījumiem ir tādi pierādījumi, kas ietilpst pelēkā sarakstā.
- 119 Šajā ziņā ir jāuzsver, kā izriet arī no Direktīvas 2014/104 21. apsvēruma, ka šīs direktīvas 6. panta 5. punktā paredzētās kārtības attiecībā uz pierādījumiem, kas ietilpst pelēkā sarakstā, mērķis ir izvairīties no tā, ka lēmums par pierādījumu izprasišanu nepamatoti ietekmē konkurences iestādes veicamo izmeklēšanu saistībā ar Savienības vai valsts konkurences tiesību pārkāpumu.
- 120 No tā izriet, ka Savienības likumdevējs ir veicis šajā tiesību normā paredzēto izsmeļošo saskaņošanu galvenokārt konkurences tiesību īstenošanas publiskajā jomā interesēs.
- 121 Šāda mērķa nospraušana nozīmē, ka, pirms konkurences iestāde ir pabeigusi savu procedūru, piekļuve pierādījumiem, kas ietilpst pelēkā sarakstā, netiek piešķirta nedz prasītājiem, nedz arī citām trešām personām.
- 122 Turpretim šim mērķim nav pretrunā tas, ka valsts tiesa, piemērojot valsts procesuālo tiesību instrumentu, izdod rīkojumu izprasīt pierādījumus, kas varētu ietilpt pelēkā sarakstā, tikai ar mērķi nodot attiecīgos dokumentus tiesas glabāšanā un atklāt tos prasītājam pēc tā pieprasījuma tikai pēc tam, kad tiesa būs pārbaudījusi, vai šajos dokumentos patiešām ir ietverti šajā sarakstā iekļautie pierādījumi.
- 123 Proti, ņemot vērā Direktīvas 2014/104 pieņemšanas pamatā esošo nepieciešamību labot informācijas asimetriju un nodrošināt konkurences tiesību īstenošanas efektivitāti privātajā jomā, šī direktīva principā ļauj valsts tiesai saskaņā ar piemērojamajām valsts procesuālajām tiesībām izmantot šādu valstī paredzētu instrumentu, lai tostarp novērstu minētās direktīvas 6. panta 5. punktā paredzētā atbrīvojuma pārmērīgu izmantošanu.
- 124 Šis procesuālais instruments var veicināt prasību par zaudējumu atlīdzību efektivitāti privātajā jomā, vienlaikus saglabājot aizsardzību, kāda ir nodrošināma pelēkā sarakstā ietvertajiem pierādījumiem, kamēr konkurences iestāde vienā vai citā veidā nav pabeigusi savu procesu.
- 125 Tomēr, izmantojot šādu instrumentu, ir jāievēro no samērīguma principa izrietošās prasības, kas ir precizētas Direktīvas 2014/104 5. panta 3. punktā un 6. panta 4. punktā.
- 126 It īpaši ir jāņem vērā pierādījumu izprasišanas apjoms un izmaksas, pierādījumu, kurus ir lūgts izprasīt, lai nodrošinātu prasības par zaudējumu atlīdzību pamatotību, nozīmīgums un arī jautājums par to, vai konkurences iestādes lietas materiālos esošo pierādījumu izprasišanas lūgums ticis formulēts konkrētā veidā saistībā ar attiecīgo dokumentu raksturu, priekšmetu vai saturu.
- 127 Kā tas ir atgādināts Direktīvas 2014/104 23. apsvērumā, ir jāizvairās apmierināt nekonkrētus vai pārāk plašus tādas informācijas lūgumus, par kuru maz ticams, ka procedūrā iesaistītajām pusēm tā ir būtiska. Tātad īpaša uzmanība ir jāpievērš lūgumiem, kas ir vērsti uz konkurences iestādes

lietas materiālos ietverto dokumentu saistībā ar konkrētu lietu vispārēju izprasišanu vai lietas dalībnieka konkrētas lietas kontekstā iesniegtu dokumentu vispārēju izprasišanu, un tādējādi šādi lūgumi nebūtu jāuzskata par samērīgiem.

- 128 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkts kopsakarā ar tās 6. panta 5. punkta a) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas pieļauj, ka valsts tiesa, piemērojot valsts tiesību procesuālo instrumentu, lemj par pierādījumu izprasišanu un izdod rīkojumu par to nodošanu tiesas glabāšanā, atliekot jautājuma par to, vai šie pierādījumi ietver “informāciju, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām” šīs pēdējās minētās tiesību normas izpratnē, izskatīšanu līdz brīdim, kad šai tiesai būs pieejami šie pierādījumi. Tomēr, izmantojot šādu instrumentu, ir jāievēro no samērīguma principa izrietošās prasības, kas ir precizētas Direktīvas 2014/104 5. panta 3. punktā un 6. panta 4. punktā.

Par piekto jautājumu

- 129 Ar piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja valsts tiesa atliek jautājuma izskatīšanu par to, vai pierādījumi, kuru izprasišana tiek lūgta, ietver “informāciju, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām”, šī tiesa saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 4. punktu var atteikt prasītājam vai citiem lietas dalībniekiem, kā arī to pārstāvjiem piekļuvi šiem pierādījumiem.
- 130 Šajā ziņā pietiek atgādināt, ka saskaņā ar Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta a) apakšpunktu valsts tiesām ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums nodrošināt, lai citam lietas dalībniekam tiesvedībā konkurences iestādes uzsāktas procedūras laikā nebūtu piekļuves informācijai, ko fiziska vai juridiska persona ir sagatavojusi speciāli šīs procedūras vajadzībām.
- 131 Tātad, ja valsts tiesa, piemērojot valsts tiesību procesuālo instrumentu, izdod rīkojumu izprasīt pierādījumus, kas var ietilpt pelēkajā sarakstā, lai pārbaudītu, vai tas tā patiešām ir, šai tiesai – neatkarīgi no tā, vai izprasītie dokumenti ietver vai neietver konfidenciālu informāciju, – ir jānodrošina, lai tad, ja pierādījumi ietilpst baltajā sarakstā, citam lietas dalībniekam tiesvedībā nebūtu piekļuves šiem pierādījumiem, pirms tā ir pabeigusi šo pārbaudi, vai – ja minētie pierādījumi ietilpst pelēkajā sarakstā – pirms kompetentā konkurences iestāde nav pabeigusi savu procedūru.
- 132 Līdz ar to uz piekto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja valsts tiesa, piemērojot valsts tiesību procesuālo instrumentu, atliek jautājuma izskatīšanu par to, vai pierādījumi, kuru izprasišana tiek lūgta, ietver “informāciju, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām”, šai tiesai ir jānodrošina, lai tad, ja pierādījumi ietilpst baltajā sarakstā, prasītājam vai citiem lietas dalībniekiem tiesvedībā, kā arī to pārstāvjiem nebūtu piekļuves šiem pierādījumiem, pirms tā ir pabeigusi šo pārbaudi, vai – ja minētie pierādījumi ietilpst pelēkajā sarakstā – pirms kompetentā konkurences iestāde nav pabeigusi savu procedūru.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 133 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem, 5. panta 1. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas pieļauj, ka valsts tiesa izdod rīkojumu izprasīt pierādījumus valstī notiekošas tiesvedības vajadzībām, kas šajā tiesā ir ierosināta saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību par konkurences tiesību pārkāpumu, lai gan Eiropas Komisijā tiek īstenota procedūra saistībā ar to pašu pārkāpumu, lai pieņemtu lēmumu, piemērojot Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102.] pantā, III nodaļu, kā rezultātā valsts tiesa ir apturējusi tajā notiekošo tiesvedību. Tomēr valsts tiesai ir jāpārlicinās, ka šajā tiesvedības stadijā prasīto pierādījumu izprasišana, kurai ir jāatbilst Direktīvas 2014/104 5. un 6. pantā paredzētajiem nosacījumiem, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams saistībā ar tās izskatāmo prasību par zaudējumu atlīdzību.

- 2) Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas, ka valsts konkurences iestāde ir apturējusi tās uzsāktu administratīvo procesu, pamatojoties uz to, ka Komisija ir uzsākusi procedūru saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 III nodaļu, nevar tikt pielīdzināts šī administratīvā procesa pabeigšanai, ko šī iestāde veic, “pieņemot lēmumu vai citā veidā” šīs tiesību normas izpratnē.

- 3) Direktīvas 2014/104 5. panta 8. punkts, 6. panta 5. punkta a) apakšpunkts un 6. panta 9. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru atbilstoši šīs direktīvas 6. panta 5. punktam uz laiku tiek ierobežota ne tikai tādas informācijas izprasišana, kas ir speciāli “sagatavota” konkurences iestādes uzsāktās procedūras vajadzībām, bet arī visas tādas informācijas izprasišana, kas ir “iesniegta” šīm vajadzībām.

- 4) Direktīvas 2014/104 5. panta 1. punkts kopsakarā ar tās 6. panta 5. punkta a) apakšpunktu

ir jāinterpretē tādējādi, ka

šīs tiesību normas pieļauj, ka valsts tiesa, piemērojot valsts tiesību procesuālo instrumentu, lemj par pierādījumu izprasīšanu un izdod rīkojumu par to nodošanu tiesas glabāšanā, atliekot jautājuma par to, vai šie pierādījumi ietver “informāciju, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām” šīs pēdējās minētās tiesību normas izpratnē, izskatīšanu līdz brīdim, kad šai tiesai būs pieejami šie pierādījumi. Tomēr, izmantojot šādu instrumentu, ir jāievēro no samērīguma principa izrietošās prasības, kas ir precizētas Direktīvas 2014/104 5. panta 3. punktā un 6. panta 4. punktā.

5) Direktīvas 2014/104 6. panta 5. punkta a) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tad, ja valsts tiesa, piemērojot valsts tiesību procesuālo instrumentu, atliek jautājuma izskatīšanu par to, vai pierādījumi, kuru izprasīšana tiek lūgta, ietver “informāciju, kuru kāda fiziskā vai juridiskā persona sagatavojusi speciāli konkurences iestādes procedūras vajadzībām”, šai tiesai ir jānodrošina, lai tad, ja pierādījumi ietilpst baltajā sarakstā, prasītājam vai citiem lietas dalībniekiem tiesvedībā, kā arī to pārstāvjiem nebūtu piekļuves šiem pierādījumiem, pirms tā ir pabeigusi šo pārbaudi, vai – ja minētie pierādījumi ietilpst pelēkajā sarakstā –, pirms kompetentā konkurences iestāde nav pabeigusi savu procedūru.

[Paraksti]